

KÖNYVISMERTETÉS

A BALATONFÜREDI ZSIDÓ TEMETŐ

Varga Lászlóné írja „A balatonfüredi zsidó temető” c. könyvében: „Remélem, hogy dolgozatom az elhunytak, mártírok iránti kegyelet mellett némi bepillantást adott a Balatonfüred történetében is fontos szerepet játszó zsidó hitközség múltjába.” Úgy ítéljük meg, hogy e remény testet öltött, megvalósult, kézzelfogható valósággá vált, amit a dolgozat könyvalakban való megjelentetése is bizonyít. A balatonfüredi református és a katolikus temetők sírjeleinek leírása után elkészült a zsidó temető sírjeleinek alapos és szakszerű feldolgozása is. Talán ez volt a legnehezebb, mert itt többségében héber és német nyelvű feliratokat kellett olvasni, értelmezni, melyeket az idő és gyakran vandál kezek is megrongáltak. 128 sírkő van a temetőben..., 138 sírkő pedig nincs... Ennyi polgárát veszítette el ugyanis Balatonfüred, ennyi lélek veszett el a soá/holokauszt során a haláltáborokban, munkaszolgálatban. Nekik csupán egy sírkövük van: a mártíremlékmű. De itt van immár e könyv is, ezen emlékező és emlékeztető könyv. A tisztesség úgy kívánja, hogy az elődök sírjait az utódoknak gondozniuk kell, emlékezniük kell rájuk, hiszen akkor hal meg, akkor szűnik meg az ember, ha már nincs ki emlékezzen reá. E temetőben is - miként kivétel nélkül Magyarország minden zsidó temetőjében -, többségben vannak azok, akiknek nem maradtak hozzátartozói, utódai, emlékezői, mert mindannyiukat meggyilkolták hatvan évvel ezelőtt. E könyv helyettük is emlékezik. Varga Lászlóné nyugdíjas kertészmérnök - aki megírta e „tisztességtévő” könyvet -, mentegetőzik: „A temetőt

leíró, sírokat számbavevő munka törekvésem ellenére sem adhat teljességet.” Nincs szüksége mentegetőzésre! Mert hát mi is a teljesség?! Hiszen az efféle munka során mindig új s újabb adatok, dokumentumok bukkanhatnak fel, melyek gazdagíthatják a már meglévő tényanyagot. Adjon az Örökkévaló elég időt és egészséget Varga Lászlónénak, hogy majd egyszer megközelítőleg teljessé tudja tenni e munkát! Úgy véljük azonban, hogy így sincs semmi oka a mentegetőzésre, hiszen - a sírkövek szakszerű és mindenre kiterjedő alapos leírása mellett - az emlékjelek alatt pihenőkről is sok mindent megtudhatunk. A 26-os számmal jelzett sírkő dr. Révész Mártonné Stolczer Erzsébet nyugvóhelyét jelzi, akiről a **Balatonfüred és Balatonarács története** c. monográfia mint Stolczer Ezsikéről kedvesen emlékezik meg, mikor egy jótékonyági esten zongorajátékával szórakoztatta a közönséget. Megtudhatjuk, hogy a 75-ös számmal jelzett sírkő Hirschfeld Dávid sírköve, „azonos azzal a Hirschfeld Dáviddal, aki 1855-ben aláírta a templomvásárlási szerződést.” A 101-es jelzettel ellátott sírkő dr. Engel Gyuláé, aki Balatonfüred és Zala vármegye tiszteletbeli főorvosa és Blaha Lujza háziórvosa volt. És még folytathatnánk a felsorolást, mely jelzi az alapos munkát és Balatonfüred történelmének alapos ismeretét. Köszönet e könyvért a szerzőnek: Varga Lászlónénak, és köszönet mindenkinek, aki közreműködött e könyv létrejöttében, kiadásában.

Oláh János

az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem tanára

OLIMPIA 2004

Füredi vívópalánták, olimpiai bajnokok társaságában (1956) Gerevich Pál, Gerevich Aladár olimpiai bajnok kardvívó, dr. Sárga Ferenc edző, Berczelly Tibor olimpiai bajnok kardvívó, ?, ?, Grunnert János, ?, Pataky Mariann, Kapossy Béla, Elek Miklós, Hajas László, Döme Péter, Farkas Péter

(Helytörténeti Gyűjtemény)